

การประชุมเชิงวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5

The 5th National Conference Business Administration 2017

Digital Economy Thailand 4.0

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระหว่างวันที่ 9-10 มีนาคม 2560

ณ โรงแรม ดี เอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รองอธิการบดี (รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา)

รองอธิการบดี (รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร กิตติการกุล)

รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กชพร ศิริโคคากิจ)

รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองเลียน บัวจุม)

รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาริน มะโนชัย)

รองอธิการบดี (อาจารย์รชฎ เชื้อวิโรจน์)

รองอธิการบดี (อาจารย์อภิชาติ สวนคำกอง)

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

รองคณบดีคณะบริหารธุรกิจฝ่ายบริหารและกิจการพิเศษ

รองคณบดีคณะบริหารธุรกิจฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์

รองคณบดีคณะบริหารธุรกิจฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

รองคณบดีคณะบริหารธุรกิจฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองคณบดีคณะบริหารธุรกิจฝ่ายการเงินและระบบสารสนเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.จงกลดินทร์ แสงอาสภาวีริยะ

รองศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร บุญมาก

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร วรรณสถิตย์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร

วรรณสถิตย์

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.กัญญ์พัสวี

กล่อมชงเจริญ

รองประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา

ศรีนฤวรรณ

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณิศา

เดชเถกิง

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัตพงศ์

อริโรธนานนท์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยา

ต้นจันทร์พงศ์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริกุล

ตุลาสมบัติ

กรรมการ

อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ

สิริประเสริฐศิลป์

กรรมการ

อาจารย์ ดร.อรุณี

ยศบุตร

กรรมการ

นายพงศ์กฤตน์

ภูริชพิสิฐกร

กรรมการและเลขานุการ

นางสาวอลิษา

อุ้นจิตต์

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

เจ้าของ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เลขที่ 63 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอคันทราย

จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์ 0-5387-3550-2 โทรสาร 0-5349-8151

www.ba.miu.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินผลงาน

รองศาสตราจารย์ ดร.จกกลบดินทร์	แสงอาสาวิริยะ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร	บุญมาก	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ	สัมพันธ์สกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์	ชลประเสริฐสุข	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กชพร	ศิริโกคากิจ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชเนีย	บังเมฆ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทริกา	มณีพันธ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาณวิน	สงเคราะห์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อายุส	หยุเย็น	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติสุข	ชุลิกาวีทย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร	วรรณสถิต	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา	ศรีนฤวรรณ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณิศา	เดชเถกิง	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัตพงศ์	อวิโรธนานนท์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยา	ต้นจันทร์พงศ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริกุล	ตุลาสมบัติ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภณ	ฟองเพชร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.กัญญพัทธ์	กล่อมจงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ	สิริประเสริฐศิลป์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.อรุณี	ยศบุตร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์	ใบไม้	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.พนมพร	เฉลิมวรรณ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.ศรฐา	วรุณกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.กุลชญา	แวนแก้ว	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.อนุชา	กันทรดุขฎี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.อุกฤษณ์	มารังค์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินผลงานภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์	สมยานะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชาภพ	พันธ์แพ	มหาวิทยาลัยพายัพ
รองศาสตราจารย์ พรรณนุช	ชัยปิ่นชนะ	มหาวิทยาลัยพายัพ
รองศาสตราจารย์ เอนก	ชิตเกษร	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา	สุระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์	คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทียน	เลรามัญ	มหาวิทยาลัยพายัพ
อาจารย์ ดร.วัลภา	วงศ์จันทร์	มหาวิทยาลัยพายัพ

การใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้
กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

The Use of Social Innovative Management of Local Assets to Generate Revenue
A Case Study Community Enterprise Mahasawat Housewives Group.

ชวัลญา อินทฤๅช¹ สุรภัทร์ พิไชยแพทย์²

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

²อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มหาสวัสดิ์ ซึ่งเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ครั้งนี้คือ ประธานและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการนำข้าว ไข่เป็ด และผลไม้ในชุมชนมาเพิ่มมูลค่า โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก เพื่อต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากหน่วยงาน จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรายได้หลักของกลุ่ม จึงทำให้ชุมชนมีรายได้ที่มั่นคง มั่นคง และยั่งยืน

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางสังคม, สินทรัพย์ท้องถิ่น, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purpose of this research is to study community enterprise pattern that social Innovative management of Local assets to generate revenue, a case study community enterprise is Mahasawat Housewives Group, Nakornprathom. This is qualitative research by in-depth interviewing. The main contributor were chairman and members of community enterprise is Mahasawat Housewives Group. As studied, Community enterprise has brought duck eggs, rice and fruit to increase the value to the community by exchanging knowledge between members in order to expand their knowledge from the agency and then becomes the current product and acquires the main income of the group. As a result, communities have a stable income, stable and sustainable

Keywords: social innovation, community enterprise and local assets

บทนำ

ประเทศไทยจะก้าวผ่านวิกฤตที่ติดอยู่กับความเหลื่อมล้ำ ความไม่สมดุล และมีรายได้ปานกลาง นานกว่า 20 ปี นี้ไปเป็นประเทศที่มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนได้ ด้วยการใช้นวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภายใต้อุตสาหกรรมพอเพียง โดยอาศัยพลังประชารัฐ(สุวิทย์ เมษินทรีย์ อ้างถึงใน ไทยรัฐออนไลน์, 2559)ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและมีรัฐบาลสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ด้วยการสร้างรายได้ แล้วเพิ่มสมรรถนะให้กับภาคประชาชน (สำนักงานโครงการสานพลังประชารัฐ, 2559)

ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในภาคประชาชน ที่รัฐบาลวางแผนแก้ไขเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยให้ความรู้เรื่องการสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่ทันสมัย พร้อมพัฒนามาตรฐานและสร้างตราสินค้า เพื่อส่งออกสู่ตลาด (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนเช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ตั้งอยู่ที่ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ด้วยพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ และรสชาติเป็นเลิศอย่าง“ข้าว”(อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล อ้างถึงใน เฟลีนพุทธมณฑล, 2559) ดังนั้นจึงนำผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัจจุบันข้าวตั้งเป็นผลิตภัณฑ์หลัก และยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆ (อนัญญา ธรรมเกษตร อ้างถึงใน เฟลีนพุทธมณฑล, 2559)ด้วยการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ถือได้ว่าเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมีการนำนวัตกรรมใหม่ๆเข้ามาใช้ให้เหมาะกับปัจจุบัน และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้นวัตกรรมทางสังคมเพื่อบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ เพื่อให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ ใช้นวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรที่มีอยู่และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์
2. เพื่อศึกษาปัญหา ละอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประธานกลุ่มและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ จำนวน 5 คน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการใช้นวัตกรรมทางสังคมเพื่อบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์
4. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่เดือนกันยายน 2559 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2559

ประโยชน์ในการวิจัย

1. เพื่อให้ประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนได้
2. เพื่อเป็นแนวทางต่อผู้ที่ต้องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยนำนวัตกรรมทางสังคมมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน

นิยามศัพท์

1. นวัตกรรมทางสังคม เป็นการนำแนวคิดใหม่ๆ มาพัฒนาชุมชน ให้สามารถนำสิ่งที่มีในชุมชนมาใช้สร้างเอกลักษณ์ สร้างสิ่งใหม่ๆ หรือผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านอาชีพ ทรัพยากรที่มี รวมถึงทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและสร้างเอกลักษณ์ชุมชนเองได้
2. สินทรัพย์ท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีในชุมชนมาบริหารให้เป็นระบบ อย่างในชุมชนมหาสวัสดิ์จะมีผลผลิตทางการเกษตร และผลผลิตจากสัตว์ จึงนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นการรวมกลุ่มของประธานและสมาชิกในชุมชน เพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายและสร้างรายได้เสริมแก่สมาชิก

ทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการวิจัย เรื่อง การใช้ใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการศึกษาโดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางสังคม

Caulier-Grice (2010) กล่าวว่า นวัตกรรมทางสังคม เป็นการนำแนวคิดใหม่ๆ มาช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถของสังคม ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

International Forum for Social Innovation (2008) กล่าวว่า นวัตกรรมทางสังคม เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมให้พัฒนาเป็นสังคมแบบใหม่ทุกๆ ด้าน โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงที่ดี ทั้งสภาพทางสังคมและบทบาทของสังคม

Joseph Schumpeter อ้างถึงใน ประเมศวร์ กุมารบุญ (2550) Joseph Schumpeter กล่าวว่า นวัตกรรมมี 4 ประเภท ('4Ps' of innovation) ดังนี้

1. Product innovation : การเปลี่ยนแปลงใน "ผลิตภัณฑ์หรือบริการ"
2. Process innovation : การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหรือการนำนวัตกรรมสู่ตลาด
3. Position innovation : การเปลี่ยนนวัตกรรมสินค้าหรือบริการให้รับรู้แบบใหม่
4. Paradigm innovation : การเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมองค์กรให้เปลี่ยนแปลงกรอบความคิด

จึงสรุปได้ว่า นวัตกรรมทางสังคม เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยนำแนวคิดรูปแบบใหม่มาปรับเปลี่ยนสิ่งเดิมๆ และพัฒนาสิ่งที่สังคมมี เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือทรัพยากร เป็นต้น เพื่อให้สังคมพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้ พร้อมรับมือกับสิ่งต่างๆ ซึ่งนวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับประเทศไทย

4.0 ที่เน้นการนวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากรากฐานระดับชุมชน อย่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการบริหารสินทรัพย์ของท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2559) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการชุมชน ทั้งการผลิต การบริการหรือการอื่นๆ โดยบุคคลมีวิถีชีวิตร่วมกันมารวมตัวทำกิจการดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตนเอง ชุมชน และระหว่างชุมชนได้

อานันท์ ตะนันยศรี (2559) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการขนาดเล็ก เพื่อจัดการทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา และอื่นๆของชุมชน ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพอย่างสร้างสรรค์

โดยวิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการดำเนินการที่จะทำให้พึ่งพาตนเอง และชุมชนได้ บนความพอเพียง ที่มุ่งเพิ่มรายได้ แล้วลดรายจ่ายที่เป็นที่มาของปัญหาหนี้สิน

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นการนำผลผลิตที่เหลือกินเหลือใช้และผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ท้องถิ่นเข้าสู่ตลาด พร้อมปรับปรุงคุณภาพให้สามารถ"แข่งขัน"ได้ ซึ่งชุมชนต้องก้าวไปที่ละขั้นจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นก้าวหน้า (วิจิต ธาตุเพชร อ้างถึงใน เพชรแผ่นดิน ศูนย์เรียนรู้โดยสะเก็ดเชียงใหม่, 2556)

จึงสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นการประกอบกิจการเล็กๆ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการตั้งกลุ่มรวมตัวของชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน โดยการบูรณาการสิ่งต่างๆในชุมชนเข้าด้วยกัน และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการจัดการเรียนรู้ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ชุมชน พร้อมส่งออกสู่ตลาดและทำให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้จะทำให้บรรลุเป้าหมาย 4 อย่าง ได้แก่ การบรรลุเป้าหมายของงาน พัฒนาคณะ พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรความรู้ และพัฒนาชุมชนให้เป็นหมู่คณะ

ประภัสสร ทองยินดี (2559) กล่าวว่า การจัดการความรู้ว่า เป็นกระบวนการที่ช่วยเก็บรวบรวมความรู้ที่มีผลต่อการพัฒนา วิเคราะห์และเลือกหัวข้อ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งมีจุดประสงค์ 3 อย่าง ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาความรู้ที่มี 2) เพื่อจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 3) เพื่อปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ซึ่งความรู้เหล่านั้นอาจเป็น ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ที่เป็นตัวอักษรถ่ายทอดการรวบรวม และสามารถแปลงเพื่อถ่ายทอดได้ ส่วนความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้แฝงในตัวบุคคล ที่ต่างกันไปตามประสบการณ์

Nonaka, I. and H. Takeuchi (1995) โดยโนนาเกะ กับ ทาเคอูชิ ได้นำเสนอแผนภาพแสดงความสัมพันธ์การหลอมรวมความรู้ในองค์กรระหว่างความรู้ชัดแจ้งกับความรู้ฝังลึกหรือโมเดลเซกิ (SECI Model) เพื่อทำให้ความรู้องค์กรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย

1. (Socialization) S : Tacit to Tacit การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. (Externalization) E : Tacit to Explicit การสกัดความรู้ออกมาเป็น แผนภาพ หรือเอกสาร
3. (Combination) C : Explicit to Explicit การรวบรวมความรู้ต่างๆเข้าด้วยกัน
4. (Internalization) I : Explicit to Tacit การผนึกความรู้ ให้กลายเป็นทรัพย์สินขององค์กร

Peter Senge (1990) Peter Senge ได้นำเสนอองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยวินัย 5 ประการ ได้แก่

- วินัยประการที่ 1: (Personal Mastery) ความเชี่ยวชาญของบุคคล
- วินัยประการที่ 2: (Mental Model) แบบแผนแบบแผนความคิดอ่าน
- วินัยประการที่ 3: (Shared Vision) มีวิสัยทัศน์ร่วมกันและ
- วินัยประการที่ 4: (Team Learning) การเรียนรู้เป็นทีม
- วินัยประการที่ 5: (Systems Thinking) การคิดอย่างเป็นระบบ

จึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ เป็นวิธีหาความรู้ ซึ่งความรู้ที่อาจเป็นความรู้ชัดแจ้งที่เป็นตัวอักษร หรือความรู้ฝังลึกที่มาจากประสบการณ์ แล้วมาแลกเปลี่ยนกัน และจัดให้เป็นระบบ โดยนำสารสนเทศเข้ามาช่วย เพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้ง่ายขึ้น และเป็นประโยชน์กับผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ รวมถึงยังทำให้องค์กรกลายเป็นองค์กรแห่งความรู้ และประสบความสำเร็จทั้งด้านบุคลากรและด้านกิจการอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

สุประภาดา โชติมณี (2558) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่เริ่มจากคนกลุ่มเล็กๆที่มีความรักความเอื้ออาทรต่อกันในองค์กร มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์กับองค์กร แล้วค่อยๆขยายผลให้ทั่วถึงทั้งองค์กร

มหาลัยวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2553) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการรวมบุคคลที่สนใจในเรื่องเดียวกัน และเต็มใจแบ่งปัน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้แก่กัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นๆมากยิ่งขึ้น และนำไปปฏิบัติปรับใช้กับตนเองได้

องค์ประกอบหลักที่สำคัญ ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. คน(People) สำคัญมากเพราะคนมีความรู้ที่อยู่ในที่เกิดจากประสบการณ์
2. สถานที่ (Place) สถานที่ที่ดีจะช่วยสร้างสีสัน ความน่าสนใจ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก(Infrastructure) ช่วยให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เริ่มจากการรวมกลุ่มผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกันมาแลกเปลี่ยนกัน โดยต้องเลือกสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์ศรี สิมสินธุ์ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลวิจัยพบว่าวิถีชีวิตของคนในชุมชนพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากที่มีรัฐเข้ามาให้ความรู้ในทุกๆด้านพร้อมส่งเสริมสนับสนุนชุมชนโดยตลอด ด้วยการใช้นวัตกรรมชุมชนนำแนวคิดใหม่ๆเข้ามาพัฒนา โดยการสร้างกลุ่ม และนำสิ่งที่ชุมชนมีทั้งการเกษตร ภูมิปัญญา ประเพณีมาพัฒนาเชื่อมโยงให้เกิดเป็นรูปธรรม เกิดเป็นจิตสำนึก ความเข้มแข็ง และเอกลักษณ์ของชุมชน และเกิดประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนอย่างยั่งยืน

จิรญา จงสุขสวัสดิ์ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมอาชีพโดยการใช้นวัตกรรมทางสังคม เพื่อพัฒนาอาชีพให้ประชาชนในถิ่นทุรกันดาร กรณีศึกษา ร้านภูฟ้า โครงการส่งเสริมอาชีพ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ผลวิจัยพบว่าร้านภูฟ้ามีการใช้

นวัตกรรมทางสังคมมาใช้ในการบริหารและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีการพัฒนาจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับชาวบ้านในถิ่นทุรกันดาร พร้อมจัดอบรมวิธีการดำเนินงาน และเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบในท้องถิ่น จากการรับซื้อมาจำหน่ายให้เกิดเป็นรายได้หมุนเวียน ตลอดจนเกิดเป็นสินค้าภูมิปัญญา ซึ่งทั้งสองส่งเสริม และรับซื้อ อีกทั้งยังเป็นกองทุนคอยช่วยเหลืออีกด้วย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิจัยเรื่อง การใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ใช้การวิจัยเอกสาร(Documentary Research) จากหนังสือกับการใช้นวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างรายได้ให้กับวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม(Field Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยสัมภาษณ์ประธานและสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้หลักการเลือกเชิงทฤษฎี ลักษณะของวิธีการนี้ผู้วิจัยไม่กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลตรงตามที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมมากที่สุด โดยคำถามจะมีลักษณะแบบปลายเปิด(Open-ended Question) ซึ่งให้อิสระกับผู้ตอบคำถามการวิจัยได้แสดงความคิดเห็น
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึก ปากกา เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ

การตรวจสอบความเชื่อมั่น

Denzin (1970) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูลนั้น ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation)โดยใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมทั้งใช้ข้อมูลจากแหล่งเอกสารมาประกอบการศึกษา และใช้การตรวจสอบด้านข้อมูล (Data triangulation) ในด้านของเวลาสถานที่ และแหล่งบุคคล หากบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ข้อมูลไหนที่ขาดความน่าเชื่อถือก็ไม่นำมาใช้ ถ้าข้อมูลในส่วนไหนยังไม่พอ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ คือ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินการศึกษาวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิง

พรรณนา เพื่อให้ทราบถึงการใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจ

2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ คือ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น คือ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะวิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่ และพิจารณาข้อมูลที่ได้ว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะตอบคำถามหรือไม่ และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลและบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดจากการสัมภาษณ์ แล้วนำไปแยกเป็นประเด็นต่างๆและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุป

3. นำข้อสรุปไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ งานวิจัยนี้พบว่ามีรูปแบบการใช้นวัตกรรมทางสังคมบริหารจัดการสินทรัพย์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคุณปราณี สวัสดิ์แดง ประธานและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 3 รูปแบบผลิตภัณฑ์โดยการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม

ตอนที่ 4 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์เกิดขึ้นจากคำแนะนำให้มีการรวมกลุ่ม ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 20 ต.ค. 2520 โดยมีคุณปราณี สวัสดิ์แดง หรือป้าแห่ม เป็นประธานและมีสมาชิกเพียง 10 คน ตั้งอยู่ที่ 58/2 หมู่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2539 เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ได้เข้ามาให้ความรู้เรื่องการแปรรูปไข่เค็มโอโอตินจากผลผลิตของชุมชน ด้วยวิถีชีวิตเป็นการทำไร่ ทำนา ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ อย่างเปิด จึงทำให้มีไข่เค็มจำนวนมาก

พ.ศ. 2538 คุณปรานีต เขียววิจิตร เกษตรอำเภอนำกลุ่มไปอบรมทำผลไม้ปรุงรส เพื่อให้มีมูลค่าเพิ่มและลดการเน่าเสีย แต่ผลไม้ที่มีแค่บางฤดูกาล จึงไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดช่วง และยังไม่เป็นที่รู้จัก จึงขายได้บ้างไม่ได้บ้าง ส่งผลที่ไม่ดีนักกับทางกลุ่ม

พ.ศ. 2542 สมาชิกกลุ่ม ได้เชิญเจ้าหน้าที่เคหะกิจ อ.พุทธมณฑล มาแนะนำการแปรรูปข้าว ให้ เพราะข้าวเป็นวิถีชีวิตหลักของคนไทย จึงไม่ขาดตลาด ราคาถูก และเป็นผลผลิตในชุมชน ทางกลุ่ม จึงเลือกทำ“ข้าวตัง”ที่กลายเป็นผลิตภัณฑ์หลัก และได้เข้าร่วมกับชมรมท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2543 เกิดการรวมตัวกับชุมชนจัดตั้ง“กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์” โดยร่วมโครงการกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ซึ่งวิถีชีวิตของชุมชนขึ้นกับน้ำ จึงเริ่มแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ทางมูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำศาสตร์พระราชามาให้ความรู้ มูลนิธิจึงหาแนวร่วมหนึ่งคนคือ คุณวันชัย สวัสดิ์แดง หลังจากอบรมทำให้เข้าใจว่าน้ำเสียเกิดจากการปล่อยทิ้งน้ำที่ปนไขมัน จึงเริ่มแก้ไขที่ต้นเหตุ นำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน นำถังดักไขมันมาแก้ไข จึงทำให้ลำคลองไม่เน่าเสียอีก

อีกปัญหาคือ“ผักตบชวา”ที่มากจนทำให้เดินทางไม่สะดวก คุณวันชัยจึงนำเรื่อง“ภูมิสังคม” มาแก้ไข เนื่องจากใช้ดินเพาะปลูก จึงผลิตดินผักตบชวา และรับซื้อผักตบชวา ทุกคนจึงนำมาขาย ทำให้ปัจจุบันลำคลองนั้นโล่งเตียน

พ.ศ. 2549 เข้าจดทะเบียน“วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์” รหัสทะเบียน 2-73-07-03/1-0001 ซึ่งใช้เวลาเกือบ ๓ ปี ในการเตรียมการจัดระบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับชมทั้งหมด 4 จุดการท่องเที่ยว ได้แก่ จุดที่ 1 นั่งรถอีแต่นชมสวน ไร่นาสวนผสม และสวนผลไม้ จุดที่ 2 เป็นที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เมื่อมาถึงที่กลุ่มแม่บ้านจะให้ความรู้การแปรรูปข้าวตัง หรือจะทดลองเรียนรู้ก็ได้ และสามารถซื้อผลิตภัณฑ์ไปเป็นของที่ระลึกได้ตามต้องการ จุดที่ 3 พายเรือชมบัว หรือเก็บบัว จุดที่ 4 ให้ความรู้การทำสวนกล้วยไม้

จึงจะเห็นได้ว่ากว่าจะมาเป็นวิสาหกิจชุมชนนั้นทางกลุ่มต้องผ่านอุปสรรคมากมาย กว่าจะสำเร็จได้อย่างปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนาทั้งระบบและปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

ตอนที่ 2 ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดอยู่ในรูปของฝาก ภายใต้ชื่อการค้า“บ้านศาลาดิน”และมีหลากหลายผลิตภัณฑ์ที่ถูกหลักอนามัย ซึ่งสามารถสร้างยอดขายได้ถึงหลักแสนต่อเดือน โดยเน้นทำสินค้าให้มีคุณค่าแล้วดึงดูดคนเข้ามาซื้อถึงที่ โดยใช้การตลาดแบบลิงกลับหัว นำศาสตร์พระราชามาต่อยอด ใช้คำว่า “รักสุขภาพ” ดึงความต้องการ และสร้างบรรจภัณฑ์ที่ทันสมัย โดยลูกค้าเลือกได้ว่าต้องการแบบใด มีทั้งที่สามารถเก็บได้ถุงฟอยด์ หรือเป็นของฝากก็ถุงพลาสติกทั่วไป

แต่กว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน มีการจัดการความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนา เช่น น้ำราดข้าวตังสดที่ทำจากเกลือ กระเทียม พริกไทย ผักชี นำตาลปีบ น้ำตาลทราย พริกเผา ที่ต้องตวงส่วนผสมอยู่หลายรอบ เพื่อรสชาติที่ดีที่สุด ส่วนไข่เค็มโอโอติกก็ได้มีการคิดค้นเป็นไข่เค็มพอกดินสอพอง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้แก่ ข้าวตัง ไข่เค็มพอกดินสอพอง และอื่นๆ

กระบวนการของผลิตภัณฑ์อย่างข้าวตัง เริ่มจากซื้อปลายข้าวไรซ์เบอร์รี่ จากสมาชิกหมู่ 1 และใช้ข้าวที่ปลูกเองอย่างข้าวหอมมะลิธรรมศาสตร์ ข้าวหอมปทุม และอื่นๆ ไปขายให้กับสมาชิกหมู่ 2

หมู่ 3 และหมู่ 4 เพื่อทำข้าวแผ่น แล้วรับซื้อกลับมาแปรรูปต่อที่กลุ่ม ด้วยการอบไล่ความชื้น ถ้าหน้า
ธัญพืชชอบ 3 ชั่วโมง หน้าหมูหยองอบ 2 ชั่วโมง แล้วนำไปบรรจุหีบห่อ

ดังนั้นทางกลุ่มจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดเวลาเพื่อให้ทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการ ทั้ง
นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ปรับบรรจุภัณฑ์ และคิดค้นให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด

ตอนที่ 3 ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ในช่วงแรกวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามงาน หรือเมื่อถูกเชิญ แต่ต่อมาเน้นขายที่กลุ่มเพื่อดึงดูด
ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน และบางส่วนส่งขายตาม โรงพยาบาลตาหูกองมุก ศูนย์การแพทย์
กาญจนากิเชก มหาวิทยาลัยมหิดล ร้านคูปอมขนมปังเย็นนครชัยศรีตลาดท่านา และตลาดสุขใจ
ซึ่งมีคู่แข่งน้อยรายและส่งเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ถือเป็นการมองตลาดที่ต่างจากธุรกิจอื่นๆที่เน้นส่งออกตลาด แต่ทางกลุ่มเลือกที่จะตั้งผู้คน
เข้ามาในชุมชนเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์มากกว่า ทำให้ให้รายได้กระจายอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 4 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

บริหารด้วยระบบการจัดการความรู้ เพื่อจะครอบคลุมทั้งชุมชน รวมถึงทำให้สมาชิกมีความรู้
ทุกเรื่องเท่ากัน และหมุนเวียนกันทำงานได้เมื่อคนใดคนหนึ่งไม่อยู่ เพราะต้องการลดปัญหาการพึ่งพา
แต่ผู้นำ ให้สามารถพึ่งพากันเองได้ และลดความไม่รู้ เว้นแต่หน้าที่นั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจริงๆ เมื่อมี
กิจกรรมกลุ่มจะโทรศัพท์บอกแก่สมาชิกให้มาร่วม แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าจะว่างหรือไม่ ด้วยระบบจึง
กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้

อีกทั้งระบบการจัดการความรู้ของ “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหา
สวัสดิ์” ที่ใช้วิถีชีวิตมาใช้เป็นทุน จึงไม่มีต้นทุน ซึ่งใช้การเล่าต่อกันดึงดูดผู้คนเข้ามา ถือเป็นช่องทาง
สร้างรายได้ที่ดีมาก โดยทุกคนในชุมชนจะได้รับผลประโยชน์

รายได้ของกลุ่มเกิดจากนักท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งรายได้ทั้งหมดถูก
นำมาเป็นค่าตอบแทนแก่สมาชิกที่มาทำกิจกรรมกลุ่มในอัตราชั่วโมงละ 40 บาท จ่ายค่าผักตบชวาที่
รับซื้อ กิโลกรัมละ 20 บาท จ่ายค่าข้าวแผ่น แผ่นเล็ก กิโลกรัมละ 100 บาท แผ่นใหญ่ กิโลกรัมละ 60
บาท จ่ายค่าปลายข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่ซื้อจากสมาชิกหมู่ 1 กิโลกรัมละ 50 บาท ได้รับค่าขายข้าวให้สมาชิก
หมู่ที่ 1, 2 และ 3 ไปผลิตเป็นข้าวแผ่น กิโลกรัมละประมาณ 50 ถึง 100 บาท ได้รับค่านักท่องเที่ยวที่
ล่องเรือคนละ 10 บาท บางส่วนนำไปซื้ออุปกรณ์เพื่อพัฒนาการผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมถึงได้รับ
ค่าผลิตภัณฑ์ที่ขายได้ซึ่งมีราคาที่แตกต่างกันไปแล้วแต่รูปแบบบรรจุภัณฑ์

ดังนั้นการประชุมจึงเป็นสิ่งสำคัญ มีทั้งประชุมกันเอง เช่น การซื้ออุปกรณ์เพิ่ม ข้อผิดพลาด
เกิดขึ้น การจัดสรรเงินไปช่วยผู้ตกทุกข์ได้ยาก การเลือกตั้งประธานคนใหม่ทุก 4 ปี หรือปัญหาของ
กลุ่ม และประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาให้เกิดความมั่นคงและความยั่งยืนในอนาคต

จึงจะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารทุกระบบเป็นการจัดการเรียนรู้ ที่นำเอาวิถีชีวิตของชุมชน
เป็นหลัก ทำให้ไม่มีทุนเกิดการกระจายรายได้ ที่หมุนเวียนอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 5 ปัญหาในการดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาในการดำเนินงานช่วงแรกพบว่าการว่างจากอาชีพหลักก็คือทำไร่ ทำนา ทำสวนนั้นไม่
ตรงกันทำให้สมาชิกจำนวนน้อยคนที่สามารถมาร่วมกิจกรรมกลุ่มได้ ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ทัน หรือ

ผลิตไม่ได้ตามเป้าหมาย ป้าแหม่มประธานกลุ่มจึงแก้ปัญหาด้วยการสอนสิ่งที่รู้ทุกอย่างเกี่ยวกับกลุ่มให้กับสมาชิกในครอบครัว และบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้ ในช่วงที่มีการแปรรูปแต่ต้องติดต่อกับกลุ่มก่อน ซึ่งก็เป็นส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอีกทางหนึ่ง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนได้ว่า

1. มีปัญหาด้านการผลิต เมื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ต้องการแปรรูปสินค้า แต่ช่วงเวลาว่างงานจากอาชีพหลักของสมาชิกไม่ตรงกัน ทำให้ในบางครั้งมีสมาชิกจำนวนน้อยที่มาทำได้ อาจทำให้ไม่สามารถผลิตได้ทันรายการ หรือผลิตได้น้อยกว่าที่กำหนด

สรุปผลวิจัย

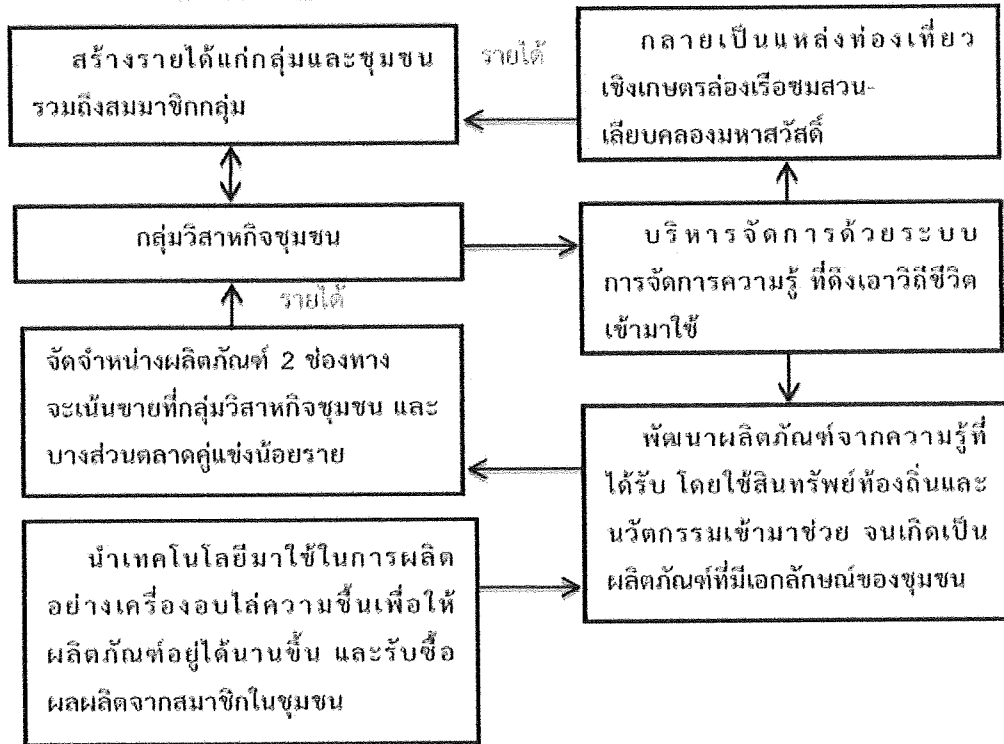
จากการแนะนำและการให้ความรู้จากหน่วยงานทำให้มีการตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมทาสวัสดิ์ ที่รวมกลุ่มระหว่างประธานและสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง โดยไม่ต้องออกไปรับจ้างนอกชุมชน ด้วยการนำแนวคิดเข้ามาผสมผสานวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนมาพัฒนาควบคู่กับแนวคิดใหม่ๆ จึงเริ่มต้นลงทุนทำ ไข่เค็ม ต่อมาเป็นผลไม้แปรรูป แต่ด้วยความไม่ต่อเนื่องของผลผลิตจึงทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดตลาด สุดท้ายจึงนำ ข้าว มาผลิตเป็นข้าวตังที่ปัจจุบันเป็นผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากหน่วยงานแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรับปรุงสูตรกันในกลุ่ม และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย อย่างเครื่องอบไล่ความชื้น จึงทำให้ผลิตภัณฑ์เก็บรักษาได้นานและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งภายหลังได้เข้าจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชื่อ “บ้านศาลาดิน” ทางกลุ่มเป็นจุดท่องเที่ยวที่ 2 จากการเข้าร่วมโครงการการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นช่องทางสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง ทำให้วิสาหกิจกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นอกจากสอนวิธีทำผลิตภัณฑ์แล้ว ยังให้ความรู้ในเรื่องของการทำถักดักไข่ม้วน การทำดินผักตบชวา และอื่นๆอีกมากมาย ด้วยเหตุนี้ทางกลุ่มจึงต้องจัดการจัดระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครอบคลุมทั้งชุมชน ให้ความรู้เท่าๆกัน และจัดการบริหารอย่างเป็นระบบเกิดการกระจายรายได้ทั้งชุมชน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า จุดเริ่มต้นนั้นเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและเข้าจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนภายหลัง ซึ่งมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตในชุมชน ด้วยการใช้นวัตกรรมทางสังคมหรือแนวคิดใหม่ๆเข้ามาปรับใช้กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ อย่างข้าว ไข่เป็ด หรือผลไม้ในชุมชน มาทำการแปรรูป รวมถึงนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้แทนวิธีเดิมๆ และใช้การจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงสูตรที่ได้จากหน่วยงาน จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ชุมชนที่วางจำหน่ายทุกวัน คือ ข้าวตัง ไข่เค็มพอกดินสอพอง และผลไม้แปรรูปต่างๆ ภายใต้อตราสัญลักษณ์ทางการค้า “บ้านศาลาดิน” พร้อมเผยแพร่วิธีการทำทุกกระบวนการให้กับทุกคนที่อยากเรียนรู้ ถือได้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นช่องทางสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง สามารถเสริมสร้างรายได้ที่มั่นคงและครอบคลุมได้ทั้งชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศที่รัฐบาลวางแผนแก้ไขเศรษฐกิจ โดยเน้นความเข้มแข็งของชุมชน ในการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต จึงตรงกับแนวคิดการใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ให้ชุมชนพัฒนาไปจากเดิม(International Forum for Social Innovation, 2007)เพราะชุมชนมีการพัฒนาไปในทางที่ดี เนื่องจากมีกิจการขนาดเล็กของชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชน ที่นำวิถีชีวิตในชุมชนมาทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(อานันท์ ตะนะยศรี, 2555)ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระหว่างหน่วยงานกับชุมชน(มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2553) โดยมีการจัดการเรียนรู้ของวิสาหกิจจนกลายเป็นแหล่งความรู้ที่พร้อมเผยแพร่ให้กับทุกคน (วิจารณ์ พานิช, 2548) และงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ(จิรญา จงสุขสวัสดิ์, 2558) ที่มีการใช้นวัตกรรมทางสังคมในการสร้างรายได้ให้กับวิสาหกิจชุมชนรวมถึงทำให้ชุมชนมีรายได้ มีอาชีพและมีความมั่นคง ซึ่งสามารถอธิบายเป็นโมเดลได้ดังนี้

รูปโมเดลที่ 1 การกระจายรายได้แก่ชุมชนและสมาชิกกลุ่ม

จากรูปโมเดลที่ 1 จะเห็นได้ว่า ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจสามารถอยู่รอดได้จากการร่วมมือกัน โดยการบริหารด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ที่ดึงเอาวิถีชีวิตความเป็นชุมชนมาใช้ ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนอยู่ภายในชุมชนเอง หรือจะเรียกได้ว่า “ชุมชนอยู่ได้ วิสาหกิจอยู่รอด”

ข้อเสนอแนะ

1. ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ควรมีการเพิ่มสื่อเทคโนโลยี ในการส่งเสริมการขายและดึงดูดคนเข้าท่องเที่ยว เพื่อช่วยกระตุ้นยอดขายให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น Facebook, Website เป็นต้น
2. ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ควรขยายฐานกำลังในชุมชนให้บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถสร้างรายได้อย่างถาวรและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ที่มีรูปแบบการใช้นวัตกรรมทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนสมัยใหม่
2. ควรเจาะจงกลุ่มบุคคลเป้าหมายของงานวิจัย ที่มีความสามารถในการสร้างรายได้อย่างถาวรและยั่งยืน

อ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 10: สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จันทร์ศรี สิมสินธุ์. (2558). นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิรญา จงสุขสวัสดิ์. (2558). โครงการส่งเสริมอาชีพโดยการใช้นวัตกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาอาชีพให้ประชาชนในถิ่นทุรกันดาร กรณีศึกษา ร้านกาแฟ โครงการส่งเสริมอาชีพ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (รายงานผลการวิจัย). สืบค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2559, จาก http://www.info.ms.su.ac.th/sums01/PDF01/1200_20160907_p_338.pdf.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). 'ไชรหัส "ประเทศไทย 4.0" สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง. สืบค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.thairath.co.th/content/613903>.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (2550). Joseph Schumpeter บิดาแห่งกลยุทธ์ธุรกิจนวัตกรรม. สืบค้นวันที่ 21 ตุลาคม 2559, จาก <http://www2.manager.co.th/Cyberbiz/ViewNews.aspx?NewsID=9500000054860>.
- ประภัสสร ทองยินดี. 2559. แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management). สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2559, จาก [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/2-59\(500\)/page3-2-59\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/2-59(500)/page3-2-59(500).html).
- เพชรแผ่นดิน ศูนย์เรียนรู้ต๋อยสะแกเคียงใหม่. (2556). วิสาหกิจชุมชน. สืบค้นวันที่ 8 ตุลาคม 2559, จาก [https://www.gotoknow.org/posts/122439\(14+%E0%B8%AA.%E0%B8%84](https://www.gotoknow.org/posts/122439(14+%E0%B8%AA.%E0%B8%84).
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2553. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) คืออะไร. สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.mfu.ac.th/division/procurement2010/index.php/knowledge-management/64--knowledge-sharing->.
- วิจารณ์ พาณิช. (2548:น.3). การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร. บริษัท บุ๊คไทม์ จำกัด. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- สำนักงานโครงการสานพลังประชารัฐ. (2559). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศ ด้วยการบูรณาการความร่วมมือร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม. สืบค้นวันที่ 7 ตุลาคม 2559. จาก <http://www.สานพลังประชารัฐ.com/about-us/>.
- สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2559. วิสาหกิจน่ารู้. สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm#TOP>.
- สุประภาดา โชติมณี. (2558). ไม่รัก ไม่บอก...หนึ่งในหัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้. สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2559, จาก <https://kminbusiness.wordpress.com/2015/03/09>
- อนัญญา ธรรมเกษตร. (2559). ในน้ำมีปลา ศาลาายมี "ข้าว". เพลินพุทธมณฑล, ปีที่1(ฉบับที่2), 25
- อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล. (2559). บทบรรณาธิการ. เพลินพุทธมณฑล, ปีที่1(ฉบับที่2), 1
- อานันท์ ตะนัยศรี. (2555). วิสาหกิจ. สืบค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://ophbgo.blogspot.com>.

- Caulier-Grice, J. (2010). Social innovation exchange. Retrieved 25 October 2019, from <http://socialinnovator.info/blog/social-innovator/what-social-innovation>.
- Denzin, N. K. (1970). *The Research Act in Sociology*, Chicago: Aldine.
- International Forum for Social Innovation. (2008) . Homepage. Retrieved 25 October 2019, from <http://www.continents.com/FIIS.htm>.
- Nonaka, I. and H. Takeuchi. (1995). *The Knowledge Creating Company*. Oxford University Press, New York: NY.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth disciplines: the art and practice of learning organization*, London: Century Business.

